

# Sieradzkie szycie...Nie tylko petanka. W kręgu haftów regionalnych. III edycja

„Sieradzkie szycie...Nie tylko petanka. W kręgu haftów regionalnych. III edycja”

Kontynuacja przedsięwzięcia, które w latach ubiegłych objęło swoim zasięgiem Opoczyńskie i Łowickie. Tegoroczna edycja stanowi dopełnienie obrazu Łódzkiego – trzy najważniejsze regiony z żywą tradycją haftu – w zakresie dziedziny będącej niezbywalną częścią dziedzictwa kulturowego.

Realizatorzy: Łódzki Dom Kultury / Dział Dziedzictwa Kulturowego i Folkloru Regionu, Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi, Muzeum Okręgowe w Sieradzu

Projekt dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

## Kwiecień. Miesiąc spotkań promujących projekt.

W kwietniu spotykaliśmy się kilka razy, aby promować III edycję projektu oraz zrekrutować uczestników "Sieradzkiego szycia...". Byliśmy w Muzeum Okręgowym w Sieradzu, Muzeum Miasta Pabianic, Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi, Bibliotece Publicznej im. Jana Machulskiego w Aleksandrowie Łódzkim.

## Maj. Miesiąc z warsztatami haftu sieradzkiego w ŁDK oraz spotkaniami edukacyjnymi w muzeach: Okręgowym w Sieradzu oraz Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

W maju odbyły się warsztaty haftu sieradzkiego. Zajęcia praktyczne poprzedziła prelekcja kustosz Alicji Woźniak o stroju, hafcie sieradzkim - ze wskazaniem jego charakterystycznych cech, wyróżniających na tle opoczyńskiego i łowickiego. Uczestnicy projektu pod opieką hafciarek z Sieradzkiego zgłębiali tajniki tej wartej popularyzowania dziedziny rękodziela. Uzupełnieniem ścieżki edukacyjnej zaplanowanej w ramach projektu były wizyty w Muzeum Okręgowym w Sieradzu oraz Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

Łato. Miesiące samodzielnej pracy uczestników projektu. Jesienią zorganizowana będzie wystawa prac uczestników "Sieradzkiego szycia...". Planowany jest również katalog podsumowujący hafciarskie przedsięwzięcie.

## **O "Sieradzkim szyciu...":**

Projekt ma na celu zachowanie tradycyjnego haftu sieradzkiego, a także jego popularyzację w środowisku wielkomiejskim Łodzi, oraz wśród mieszkańców woj. łódzkiego.

Tytułowa petanka to regionalna nazwa na jeden ze ściągów w regionie opoczyńskim, natomiast hafty zdobiące stroje sieradzkie miały swoje odrębne określenia. Linie proste nazywano prążeczką, faliste drobceką, łamane gzygzokiem itd. Najstarsze hafty w regionie sieradzkim były skromne i obejmowały zaledwie kilka ściągów. Do najczęściej stosowanych należały ścięgi przed igłą, za igłą oraz dziergane. Haft płaski, kolorowy rozwinął się gdy weszły w modę fartuchy szyte z tkanin fabrycznych. Charakteryzuje się on zwartą, szlakową kompozycją o motywach naturalistycznych kwiatów. Wykonywany był niemi bawełnianymi, różnokolorowymi, a motywy jego były odwzorowaniem drukowanych wstążek lub chustek oraz wyrobów tekstylnych pochodzenia miejskiego. Hafciarki z regionu, inspirując się, potrafiły stworzyć, niepowtarzalny styl i dostosować

go do własnych potrzeb. Hafty na zapaskach XIX-wiecznych były skromne i miały niewielką gamę barw: czerwoną, amarantową, zieloną, białą i niebieską. Późniejsze, z lat 1918-1957, mają kompozycje kolorowe z motywami różnorodnych kwiatów. Często w szlaku zastosowany jest rytm, który wyznaczony jest przez jeden rodzaj kwiatów np. różę, a resztę szlaku stanowią różnorodne kolorowe, drobne kwiatki i listki. Haft wykonywany jest ścięciem atłaskowym i sznureczkiem. Rozmieszczony był on wzdłuż trzech boków zapasek. Fartuchy miały bardzo staranne wykończenie w formie kolorowej walensjenki czy też barwnego obdziergania. Podobne motywy jak na fartuszkach zaczęto w okresie międzywojennym stosować na chustkach. Oprócz tego skromne hafty znajdowały się na koszulach, na przyrąbkach i mankietach, a w męskim stroju na napierśnikach. Zdobiono również chustki weselne, wykończone dzierganką, a motywy zdobnicze były narożnikowe lub krawędziowe zawsze o charakterze roślinnym.

Charakterystyczny dla tego regionu jest również haft na tiulu, którym zdobiono czepce kopki. Wyszycia na czepkach zaczęto wykonywać pod koniec XIX wieku, a na początku XX wieku były powszechne. Technika wykonywanego haftu na kopcach jest ściśle powiązana ze strukturą tiulu i polega na przewlekaniu, ścięciem przed igłą, nici przez oczka i okręcaniu nitki wokół ścianek tworzących oczka. W ten sposób zdobiono główki czepców, pokrywając je na całej powierzchni ażurowymi, niepowtarzalnymi kompozycjami.

W Sieradzkim haft płaski wykonuje już nieliczna ilość hafciarek, a technika haftu na tiulu jest już obecnie prawie zapomniana. Dlatego niezwykle ważne jest odtworzenie haftu na tiulu oraz wykorzystanie faktu, że są jeszcze hafciarki w regionie, które umiejętność haftu ręcznego mają przekazaną z pokolenia na pokolenie i chętnie przełożą swoją wiedzę uczniom by rozpowszechnić tradycje hafciarskie regionu sieradzkiego.

tekst: Alicja Woźniak, Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

#### KONTAKT:

Dział Dziedzictwa Kulturowego i Folkloru Regionu ŁDK

tel.: 797 326 176 lub 42 / 633 98 00 w. 222

e-mail: [osrodekregion@ldk.lodz.pl](mailto:osrodekregion@ldk.lodz.pl)